

יום ג', ט"ז בטבת תשס"ח (25 בדצמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

גירוש קפריסין, 1946-1948 [המשך המאמר, II]

=... דרישתם היתה: 1. ליזום מיד מבצע נרחב של חיפושים אחר נשק חבויו; 2. להפקיע את הקרנות היהודיות; 3. להפסיק לפי שעה את העלייה החוקית.

דווקא שר החוץ בוויין וראש הממשלה אטלי שמרו על קור-רוח, ולא נטו לנקוט צעדים דראסטיים נגד היישוב. הם עדיין קיוו להוציא מתוק מעז, וחשבו שדווקא הפיגוע בירושלים יזרז את האמריקנים לתמוך בתוכנית 'האוטונומיה החבלית' שלהם. לכן דחה הקבינט את הדרישות לענישה קולקטיבית טוטאלית נגד היישוב, שהיתה עלולה רק להבריא את האמריקנים מליטול אחריות כלשהי בפתרון הבעיה הארץ-ישראלית.

עוד השלטונות בארץ עוסקים בפינוי ההריסות במלון 'המלך דוד', והנה נודע להם כי שבע ספינות מעפילים נמצאות בדרכן ארצה. עתה, לנוכח סירובו של הקבינט להעניש את היישוב בשל הפיגוע בירושלים, התמקד עיקר הלחץ של ראשי הצבא וממשלת המנדאט על הממשלה בלונדון לגרש מהארץ את המעפילים שיגיעו. הטענה שהעלו היתה, שאם אחרי פיגוע כזה תותר כניסתם ארצה של עולים בלתי-חוקיים, ובלי שהיישוב יענש, צפויה התקוממות ערבית. במקרה כזה ייקלע הצבא למלחמה בשתי חזיתות - נגד היהודים ונגד הערבים גם יחד. על כן עדיף, מבחינת האינטרס הבריטי, לצאת לעימות נגד היהודים בלבד. הפעם החליט הנציב העליון לא להסתפק בדיבורים, והחל במעשים. כאשר יורטו אוניות המעפילים 'ההגנה' ו'החייל העברי' בסוף יולי 1946 והובאו לנמל חיפה, לא הורדו האנשים מהספינות ולא הועברו למחנה עתלית, כפי שנהגו עם המעפילים שקדמו להם, הם הושארו בנמל על הסיפונים וחיכו להכרעה בגורלם במשך שבועיים, כשהם מתענים בשמש הלוהטת של חודש אוגוסט בתנאי תברואה מחרידים.

... **לבסוף** נכנעה הממשלה בלונדון נוכח הלחץ הכבד שהפעילו עליה ראשי הצבא וממשלת המנדאט, וב-7 באוגוסט 1946 [= צאת תשעה באב...!] החליט הקבינט הבריטי על גירוש העולים הבלתי-חוקיים שייתפסו במימי ארץ-ישראל - לקפריסין.

בהקשר להחלטה זאת, מן הראוי לציין שתי נקודות: **ראשית**, אף על-פי שהאפשרות של גירוש המעפילים לקפריסין הובאה בחשבון כבר שנה קודם לכן, לא עשו השלטונות הבריטיים בפועל שום הכנות לכך עד לרגע האחרון. לכן הוחל בגירוש המעפילים משתי האוניות 'הנרייטה סולד' ו'יגור', שנתפסו רק ב-12 באוגוסט 1946; ואילו את מעפילי 'ההגנה' ו'החייל העברי' נאלצו להשאיר בארץ ולהעבירם לעתלית, כיוון שלא הצליחו להכין מקומות לכולם בקפריסין בעוד מועד. גם מה שהוכן שם בינתיים עמד בסימן הארעיות והאלתור. **שנית**, הרוח החיה בהחלטת הגירוש היו ראשי הצבא, ובמיוחד הגנרל **מונטגומרי**, גיבור אל-עלמיין, שכיהן אז כרמטכ"ל הקיסרי. הוא עמל בלא ליאות ולא הרפה מלחצו על הקבינט להחליט על הגירוש. מונטגומרי גם הבטיח לראש הממשלה אטלי, כי העברת המעפילים לאוניות הגירוש תבוצע במינימום נפגעים, למען מנוע נזק מדיני, וכי הצבא ערוך לטפל בכל הפרעה מצד הארגונים ביישוב שינסו להפריע לגירוש. הוא עצמו היה משוכנע, כי גירוש המעפילים מהארץ והפעלת יד חזקה נגד היישוב - די בהם כדי לשים קץ לעלייה הבלתי-חוקית. לעומתו, היה ראש הממשלה אטלי ספקן יותר באשר לסיכויים להפסיק את

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', ט"ז בטבת תשס"ח (25 בדצמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

[בע"ה, המשך המאמר

העלייה הבלתי-חוקית באמצעות גירוש המעפילים מהארץ. ...

[מחר ...

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שלישי בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל